ئەزموون و یاد

پشکۆ نەجمەدین

بەشی چواردەهەم

ژیان و گوزەرانی ئێمە لە ناوچەکانی هەوراماندا کە سوتماک و راگوێزراوبوون، لە چاو ناوچە ئاوەدانەکانی دیکەی کوردستاندا، سەخت و دژوار بوو. ئەگەر قسەکەی "ماو" (ماسی و ئاو) ، دەرهەق بە شۆرش و جەماوەر بە هەند بگرین، ئەوا رژێم لە ناوچە سنوورییەکاندا، ئاوەکەی چۆڕبڕ کردبوو. "ماسی"یەکان لەوێدا، لە نێوان مەرگ و ژیاندا لە خەباتێکی سەختدا بوون.

خەبات بۆ خۆپاراستن، دەست لە دوژمن وەشاندن، پەیداکردنی نان و جل و بەرگ و پەناگە و لانەی ژیان. ئەو ئەشکەوت و کونەبەردانەی کە رۆژگارێکی تەمەنمان تێدا بەسەربردن و دیوەخانی بێ راخەر، پێخەف و چرا و رووناکاییمان بوون، شیاوی بەسەرکردنەوەن. . .

_"هەزارپەز" و "کولێندەشت"لەسەر رۆخی رووباری "سیروان" نزیک گوندی گریانە.

_ ئەشکەوتەکانی "مەرمانگان" و " کونەبێخوێ". یەکەمیان نزیک دەراوی گریانە و دووەمیان لە پشتی گوندی "بۆیین"ەوە هەڵ کەوتبوون. کونەبێخوێ، داهێنانی خۆمان بوو. لەم ئەشکەوتەدا، سێ رۆژان بێ "خوێ"، هەویرمان دەشێلا و لەسەر بەرد نانمان دەبرژاند و لەگەڵ چای بێ "شەکر"دا نۆشمان دەکردا!.

_ کۆنەسووتاو، دەکەوێتە پایینی گوندی "مۆردین" و لە دامێنی چیای "بالانبۆ"دا کە بەسەر رووباری سیرواندا دەڕوانێ، لە جێگایەکی زێدە سەخت و ئاسێدا هەڵکەوتووە!.

ئەم ناوە "وەهمی"یانەی ئەشکەوتەکان بەسەر زاری خەڵک و دەسگا هەواڵگرەکانی رژێمیشەوە بوون، بێ ئەوەی شوێن و جێگاکانیان پێ بزانن!.

شەوانی زستانان، لەم ئەشکەوتانەدا ئاگرمان دەکردەوە و وەکو مرۆڤە سەرەتاییەکان بە دەوریدا رادەکشاین. بەیانیان کە لە خەو رادەبووین، لەبەر دوکەڵ و دۆرنجی لەسەر رووخسارمان نیشتوو، بە ئاستەم یەکترمان پێ دەناسرایەوە!. زستانان، کاری خۆشتن و خۆپاککردنەوە ئەستەم بوون. بە درێژایی مانگەکانی زستان، تەنیا جارێک یان دووجار بە ناچاری ئاومان گرم دەکرد و لە کەناری سیرواندا، لە نێو بەفر و بەستەڵکدا خۆمان دەشت. ریشتاشین، بۆ ئێمە کارێکی زەیدە بوو. پێشمەرگەی هەورامان، تا ساڵەکانی "81 _82 "ش بە ردێنی درێژدا دەناسرایەوە، پێچەوانەی پێشمەرگەی ناوچەکانی دیکە کە لە نێو خەڵکدا دەژیان و دەستێکیان بە خۆیاندا دەهێنا!.

ئەسپێ، ئەو دەعبایە بوو کە هێندەی بەعس ئازاری دەداین!. مانگی جارێک هەموو جلکەکانمان لە تەنەکەیەک دەکردن و لەسەر ئاگر دەمان کولاندن، بەو حاڵەش لەشکری ئەسپێ بە زەحمەت تێک دەشکا و پاشەکشێی دەکرد!.

شەڕەئەسپێ، کێبرکێی نێوان ئەسپێکان و ئەسپێ ژماردن، ئەو یارییانە بوون کە هەندێک لە پێشمەرگەکان لە کاتی بێ کاریدا خۆیان پێ سەرگەرم دەکردن!.

مەفرەزەکان، دەچوونە گەڕان و دەهاتنەوە، دەچوونە شەڕ و دەهاتنەوە. هەمیشە لە گەڕانەوەدا، پێشمەرگەیەک یان زیاتر کەمی دەهێنا. ئەوان دەکەوتنە بۆسە و شەهید دەبوون، لە دەستوەشاندندا لە دووژمن دەئەنگێوران، بە دیل دەگیران، ماندوو دەبوون و دەگەڕانەوە شارەکان و لاوانی سەرچڵ و خوێنگەرمی دیکە جێگایان پڕ دەکردنەوە.

مەفرەزەیەک دەڕۆیشت و ئەوی دیکە لە ئەشکەوتدا دەمایەوە!. لەوێدا بواری خوێندنەوە و خۆفێرکردن هەبوو. کۆبوونەوە و سیمنار دەگێڕدران و پێشمەرگەی خاوەن باوەڕ و بە دیسپلن بەرهەم دەهێنران!.

کۆمەڵە گەنجێک، دڵ پڕ هیوا و دەروێشی تەکییەی فیکر و سیاسەتێک، ئەگەر حەماسەت و هەستی شرشگێڕیی نائەقڵانی لێ وەدەرنێی، ئەوا هێشتا لە ڕۆخی دنیای فیکر و سیاسەتدا تازەکار و هیچی لێ حاڵی نەدەبوون!. کۆمەڵە گەنجێک، لەنێو دڵی دار و بەردی چیادا، تەنیا خۆیان و چەکاکانیان و بڕواکانیان بوون!. ئەوان، تەنیا هێزێک دەی بزوواندن کە سەرچاوەکەی ستەمی بەعس بوو. سیاسەتی داپڵۆسێنەرانەی بەعس، ئەو چاخماخەیە بوو کە کانیی هێزێکی ڕۆحیی لە جەستە و ئەقڵی ئەو ئینسانانەدا دەتەقاند و دەبوویە داینەمۆی هەڵسووڕاندنیان و وە جەزبەی دەخستن!. فیکر و تیۆری "کۆمەڵە" کە ئامێتەی ئەم هێزە ڕۆحییە دەبوو، ئایدۆلۆژیای دەکردە مەزهەب و هەڵگرانیشی بە سۆفیی خەڵوەتکێشی کونجی تەکییەی حیزب، بزووتنەوە، سەرکردەیەک کە نەبینیبوویان و نە دەشیان ناسی!!.

کۆمەڵە سۆفییەکی قەلەندەر، توندڕەو، مێشک بە زەبر و خوێن و توندوتیژی سیخناخ کراوی لە ئەشقی شۆڕش و خەڵکدا تواوە کە لە هەر لەززەتێکی جەستەیی بێبەری و لە ژێر گورزی ئازاری برسییەتی، ماندوویێتی و قەیرانی ڕۆحیدا دەبزووان و لە هەناوی تاریکاییدا لە خۆرێکی دزراو دەگەڕان، دنگە لە شکاننەهاتووەکانی ئەو بزووتنەوەیە بوون کە ئێستا بە "هەوار"ێک گەیشتووە!.

ساڵوەرگەڕان و بەزاندنی سنوورا!

لە دوا دوو مانگی ساڵی 1978دا، جۆرە گۆرانکارییەک لە شێوازی گوزەرانی ئێمەدا و لە کشانی بازنەی ئۆپۆزسیۆنی ئێراقدا وەدەرکەوت!. . . .

_ هەرچی گورزی خەباتی شۆڕشگێڕانەی خەڵکی ئێران بۆ سەر دامودەسگاکانی دەوڵەتی شا بە زەبرتر دەبوو، دیوارەکانی سنووریش دەلەرزین و بۆ ئێمە درزیان دەبردا!. درزەکان هێدی هێدی هەراو دەبوون و دەبوونە شەبەق!. ئێمە، شەوانە لە ئاوی سیروان دەپەڕینەوە و لە دەرگای ماڵی گوندییانی ئەو بەر "زێ"مان دەدا. لە وگوندانەدا، بەسەر ماڵاندا دابەش دەبووین، خواردنی گەرممان دەخوارد و پشوومان دەدا. لەوێرا بۆ یەکەم جار، ڕۆژنامەکانی ئێرانمان دیتن کە بە وێنەی ڕەنگاورەنگی خۆپیشاندانەکان ڕازاوە بوون و وردینەی هەواڵەکانیان تێدا بوون. خەڵکی ئەو گوندانەی کوردستانی ئێران، هێندەیان ئازار و ستەم لە دەست دەسگا داپڵۆسێنەرکانی دەوڵەتی ئێران چێژا بوو، هێندە لە "ئەمنیە" و "چریک" و "ساواک" دەترسان و بە ئاستێک هەترەشیان چووبوو، (هەندێک خوێندەواری لێ وەدەرنێی) دەمیان لە باس و خواسی سیاسی وەر نەدەدا!. ئێران مەنجەڵێک بوو لەسەر ئاگری شۆڕش قوڵپی دەدا، کەچی خەڵکی گوندەکان و خێڵەکانی ناوچەکە نەک هەر خۆیان لێ نەبان دەکرد، بگرە بەشێکیان بە ئاشکرا لایەنگری ڕژێمی شا بوون!. ریشسپی و پیاوماقوڵانی گوندەکان، لە بەر ڕۆشنایی ئەزموونی خۆیان و شکستەکانی بزووتنەوەی سیاسیی ساڵانی چلەکان و پەنجاکان چ لە کوردستان و چ لەسەرتاسەری ئێراندا، بەو قەناعەتە گەیشتبوون کە شا هێزێکی خواکردی لە پشتە و ئەگەر تێکیش بشکێ دووبارە بۆ سەر تەخت دێتەوە!. ڕا و بۆچوونی عەشیرەتەکانی سەرسنوور بۆ ئێمە گرنگ نەبوون!. . ئێمە دەمانزانی هێزەکانی شۆڕش لە جێگایەکی دیکەن. . دانشگا و کارخانەکان، شەقام و گۆڕپانی شارەکان، مزگەوت و بڵندگۆکانیان، چاوگی بەرهەمهێنانی ئەو هێزە لەبن نەهاتووە بوون کە دەهات مێژوو وەرچەرخێنێت!. دیتنی گۆڤار و ڕۆژنامەکانی ئەوێ ڕۆژێی ئێران کە سەرجەمیان بە وتاری ئاگراوی و وێنەی ڕاپەڕیوان نەخشێنرابوون، بۆ ئێمە مانایەکی تایبەتیان هەبوو. ئەوان خۆراکیان بە ڕۆحی ماندوومان دەدا!.

من شەقامە خرۆشاوەکانی تاران و ئەو ڕووباری خوێنە لرفەکردووەم دەبینی، گۆڕەپانەکانی بەغدا و شارەکانی دیکەی ئێراقم دەهاتنە پێشچاو. من پێم وابوو: ئەوی لە ئێران دەگوزەرێ، درەنگ یان زوو

www.kurdistannet.org

دەشێ لە ئێراقیش روو بدات!. . . هەستانەوە و سەرکەوتنی بزووتنەوەی شۆڕشگێرانە لە ولاتە جیاوازەکانی نێوچەکەدا، دەبێت کار لە یەک دی بکەن. . ئێران دوورگەیەکی گەورەیە لە زەریای رۆژهەلاتدا و تەقینەوەی بورکانی ئەو دوورگەیەش، دەشێ سەراپای رۆژهەلات بهەژێنێ!.

ـ پسانی (مووی معاویە) ی نێوان حیزبی شیوعیی ئێراق و بەعسییەکان و بە بنبەست گەیشتنی (بەرەی نیشتمانیی و پێشکەوتووخواز!!) ی نێوانیان، هاوزەمانی کلێپەسەندنی شۆڕشی ئێران بوو. حیزبی شیوعی کە لە سالی 1973وە هاوپەیمانی بەعس بوون و لە رووخسار و فیکری (سەدام) دا "کاسترۆ"ی ئێراقیان دەبینی، باجی ساویلکەیی و بێسەریی فیکریی خۆیان و خۆگرێدانەوەیان بە "سۆڤییەت"ەوە دا!!. پاشەکشەی نارێکخراوی (حشع) لە بەرەی بەعس و هەولدانیان بۆ پێستی خۆ دەربازکردن، لە نیمچە ئاشبەتالێکی سیاسی و رێکخراوەیی دەچوو!. کۆمەلەی مارکسی ـ لینینیی کوردستان، لە رێگای (کاک ئارام) ەوە، هەر لە سەروبەندی دەستپێکی بزووتنەوە چەکدارییەکەدا پەیوەندیان لەگەل حیزبی شیوعی گرتبوو، و داوایان لێ کردبوون کە لە هاوپەیمانییەتی بەعس پاشگەزببنەوە و لە خەباتی چەکداریدا هاوکاریی کۆمەلە و یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان بکەن!. دیارە "حشع" ئەوێ رۆژێ گالتەی بە ئەقلی کۆمەلە هاتبوو. . . ئەوانیان بە مندالەورتکە و سەرچلی سیاسی لە قەلەم دابوو.

نەجمەدین مامۆ، یەکەم کادری حشع بوو کە لە ناوچەی هەورامانەوە رووی لە بنکەی ئێمە، لە "پەروینی" کرد. ئەو برینپێچێکی سەرورپش سپی بوو کە بە هاتنی ئێمەی دلخۆش کرد. نەجمەدین ماوەی مانگێک لای ئێمە مایەوە و پاشی هێرشەکەی "ق م" بۆ سەر پەروینی، ئەویش پەردەوازە بوو. لام وایە گەڕابوویەوە تەوێلە و لەوێ خۆی حەشار دابوو. ئێمە پاشتر ئەومان نەبینیەوە. لە مانگی نۆڤامبەردا، کادر و ئەندامانی حشع روویان لە ناوچە جیاوازەکانی کوردستان کرد و کۆمەلە و یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان پێشوازییان لێ کردن. تۆفیقی حاجی، سمایلی حاجی، عەبەی مامە و دوو ئەندامی دیکەی حشع، هاتنە بنکەکانی ئێمە، لەگەلماندا و لە ئەشکەوتەکاندا دەحەوانەوە، لەگەل مەفرەزەکاندا جەولەیان دەکرد و کاروباری خۆیانیان جێبەجێ دەکرد.

یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان، لە چەند روانگەوە لە وجودی "حشع"ی دەڕوانی. . .

+ هێزی ئۆپۆزسیۆنی چەکدار لە کوردستاندا، بۆ فشارخستنە سەر رژێمی ئێراق، بەهێز تر دەبێت.

+ پێگەی بزووتنەوەی چەکداری کوردستان لای سۆڤییەت و ولاتانی کامپی سۆسیالیستی بە هێز دەبێ و دەشێ سۆڤییەت بۆ خاتری حشع، پەیوەندییەکانی خۆی لەگەل ئێراقدا بپسێنێت و پرۆژە ئابووری و سەربازییەکانی لە ئێراقدا را بگرێت. . (دیارە لە مەیاندا هەموولایەک بە هەلەدا چووبوون!) .

+ پشتیوانیی حیزبە کۆمۆنیستەکانی ولاتانی عەرەب و دنیا مسەوگەر بکات.

+ حشع، ببێتە پارسەنگی هێزی یەکێتی و رابکێشرێتە نێو بازنەی ململانێی نێوان یەکێتی پارتی، بە قازانجی یەکەمیان.

لەمەشیاندا، حشع تا بۆی لوا رۆلی ناوبژیوانی بینی و دەیویست هاوکێشەی پەیوەندییەکانی خۆی لەگەل هەردوو لادا تەرازوو بکات!. پاشانیش کە دەرکی مەحالیی بەردەوامبوونی ئەم سیاسەتەی لە کوردستاندا کرد، بە ناچاری یاخود ناچار کرا کە بەرەی " جود" دژ بە یەکێتی هەلبژێرێت و ببێتە بەشێک لە ململانێی خوێناویی نێوان براکان!.

* * * *

شێلانی هەرگی شارەزوور و ئەمبەر و ئەوبەر کردنی رووباری "زەلم" و بازبازێنی جۆگەکانی "دەلێن" و "ریشێن"، لە شەوانی پڕ باران و رەهێلەی زستاندا، نیوە مردوویان دەکردین. شەوان رێ کردن و

رۆژانیش خۆحەشاردان و هەڵلەرزینی بن شەخەڵی تووترِکان، پیشەی ئەو هێزە بوو کە دەیویست لە هەورامانەوە بۆ سووریَن یان بە پێچەوانەوە، گەشت بکات.

بەرەبەیانی رۆژێک لە رۆژانی مانگی یەنیوەریی ساڵی 1979، پاش ئەوەی شەو و رۆژێکمان لە شارەزووردا گوزەراند، لە ویرانەگوندی "عامورە"دا پشتێنی پشوودانمان لیَ شل کرد. باران بە لێزمە دەباری و ئاسمان ورونی نەدەدا!. . . یەک و دوو، لێرە و لەویَ، لەبەر باراندا خەوتبووین!. . . دەبیَ خەومان بە چییەوە دیتبێت؟!. . .

+ دەتوانیت هەستیت و سەیرێک بکەیت؟

_ سەیری چی؟

+ ئەگەر برِستت تێدا ماوە، وەرە!.

یەکێک لە پێشمەرگەکان خۆی خزاندبووە نێو کولانەقەلێکی نیوەروخاو!. یەکێکی دیکەم دیت، کورتانی قوراویی کەرێکی بە خۆدا دابوو!.

لە گوندەکانی بناردا، تەنیا خانوویەک بۆ ئەنوا و پەناگا بە پێوە نەمابوو!.

رۆژگارمان لەگەڵ باراندا بەسەر برد!. . . چ کەسێک هێندەی ئێمە هاورِێی باران و بەفر و "با" نەبوو.

بە درێژایی شەش مانگان، ئێمە کۆمەڵێک ئاشقی جوان بووین کە بیَ یەکدی هەڵمان نەدەکرد!. کە تەموزِ ولاتی لە خۆی دەپێچا، ئێمە لە دنیای مژدا دەکەوتینە سەما و چ باکمان بە بەعس نەبوو!.

دەمەوئێوارە، بە ویرانەگوندەکاندا رووەو بناری " کانیی سێف" هەڵکشاین و بۆ دیتنی "کەرت"ەکانی دیکەی هەرێمی یەک، گەیشتینە گوندی "سیامێوە".

لەوێدا بۆ یەکەم جار، حەمەی حاجی مەحمودمان بینی کە لە سەفەری "هەکاری" گەراببوویەوە و ئەندامی لیژنەی هەرێم بوو!.

تێبینی کوردستان نێت:
ئەم نووسینە بیروبۆچونی خاوەنەکەیەت، کوردستان نێت لە ناوەرۆکەکەی بەرپرسیار نییە.